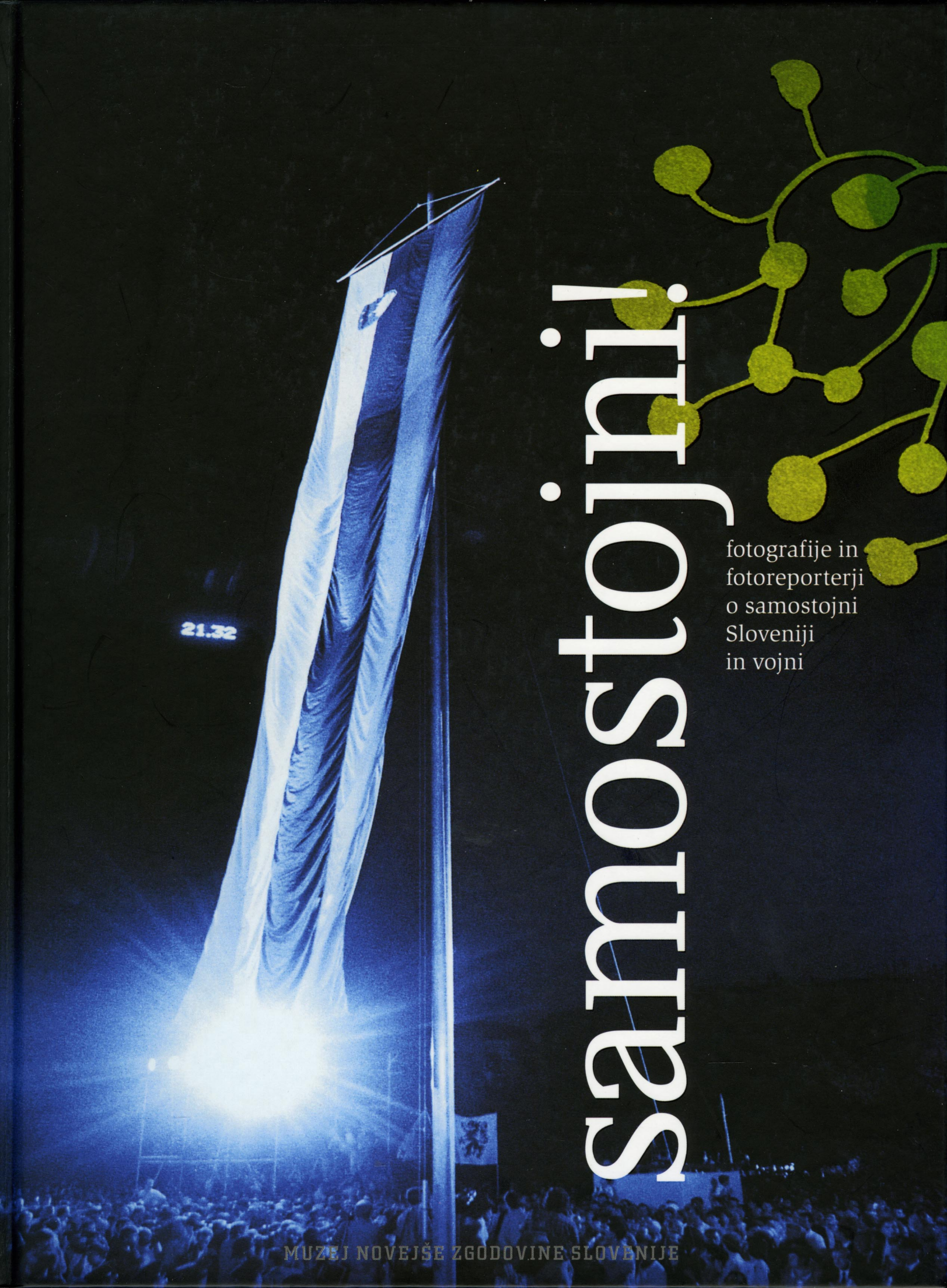

Samostojni!

fotografije in
fotoreporterji
o samostojni
Sloveniji
in vojni

MUZEJ NOVEJŠE ZGODOVINE SLOVENIJE

Samostojni!

fotografije in
fotoreporterji
o samostojni
Sloveniji
in vojni

samostojni!

fotografije in fotoreporterji
o samostojni Sloveniji

Izdal: Muzej novejše zgodovine Slovenije,
zanj dr. Kaja Širok

Avtorica besedila in urednica: Irena Uršič

Avtorji fotografij:

Bojan Bauman, Jože Biščak, Nace Bizilj,
Jurij Cigler, Marjan Ciglič, Barbara Čeferin,
Bogo Čerin, Aleš Černivec, Marko Čubej,
Lado Čuk, Marko Feist, Marijan Fera, Miha Fras,
Marjan Gerbajs, Diego Andrés Gòmez,
Majda Horvat, Tone Jakše, Boris Jaušovec,
Nataša Juhnov, Marjan Kemperle, Borut Krajnc,
Miško Kranjec, Davorin Križmančič, Egon Pertot
Kukenberg, Mirko Kunšič, Tomi Lombar,
Dušan Loparnik, Mario Magajna, Igor Mali,
Igor Modic, Igor Napast, Daniel Novakovič,
Jože Pojbič, Janko Rath, Tomaž Skale,
Tone Stojko, Jože Suhadolnik, Tomo Šajn,
Edi Šelhaus, Danilo Škofič, Boris Vugrinec,
Marjan Zaplatil, Janez Zrnec, Srdjan Živulović,
Joco Žnidaršič

Fotografija na naslovnici: Nace Bizilj, 26. 6. 1991

Priprava in obdelava fotografij:

Sarah Poženel, Sašo Kovačič

Jezikovni pregled: Irena Destovnik

Oblikovanje in prelom: Mojca Turk

Tisk: Medium d.o.o, Žirovnica, 2016

Naklada: 450

Cena: 19 €

Uvodnik

Muzej novejše zgodovine Slovenije s knjigo in z razstavo »Samostojni!« obeležuje petindvajsetletnico nastanka samostojne in demokratične države. Knjiga, ki je fotografski dokument ključnih dni v letu 1991, zaznamovanih z osamosvojitvijo in vojno, v kateri je Slovenija z vsemi močmi ubranila svojo suverenost, je nastala iz ponosa na rojstvo Slovenije, temelječe na edinstveni plebiscitarni odločitvi, in v spomin nanj.

Publikacija je hkrati poklon fotoreporterjem in maloštevilnim fotoreporterkam, ki so s fotografijo odločno in pogumno kreirali vizualno podobo ključnih dogodkov v slovenski zgodovini, ter tistim novinarjem, ki so bili bodisi zaradi pomanjkanja fotoreporterjev bodisi zaradi dogodkov, v katerih so se znašli sami, prisiljeni, poleg za svinčnik, zgrabiti tudi za fotoapararat.

Neizpodbitno je dejstvo, da je produkcija fotografij fotoreporterjev in novinarjev v službi tiskanih medijev pustila najobsežnejše sledi. Njihove fotografije so najbogatejše, v aktualnem času so bile za bralce dokazno gradivo o pristnosti dogodkov, nato pa so zaradi pečata zgodovinske teže postale nepogrešljiv vir pri konstrukciji družbene realnosti. Zgodovino pripovedujejo na svojevrsten način. Njihova vrednost je trajna.

V knjigi so objavljene fotografije štiridesetih fotoreporterjev in novinarjev iz Slovenije ter šestih iz zamejstva in izseljenstva. Toda to še zdaleč niso vsi, ki so sodelovali s časopisnimi hišami in tedanji čas ovekovečili s fotografijami. V pričujoči knjigi in na razstavi so objavljene fotografije Naceta Bizilja (Dnevnikovega fotoreporterja in urednika fotografije), Marjana Cigliča (Dnevnikovega fotoreporterja), Toneta Stojka (Mladininega fotoreporterja) in Edija Šelhausa (Delovega fotoreporterja), katerih celotne fotografske opuse na negativih hrani Muzej novejše zgodovine Slovenije. Poleg v omenjene je bil trud vložen tudi v iskanje dragocenih fotografskih zapuščin tistih avtorjev, ki so za tedanje tiskane medije v matici in zamejstvu največ fotografirali oz. so bile njihove fotografije največkrat objavljene. Osredotočila sem se na avtorje, ki so fotografije objavljali v Delu, Dnevniku, Slovenskih novicah, Nedeljskem dnevniku, Slovincu, Mladini, Večeru, Vestniku, Gorenjskem glasu, Dolenjskem listu, Primorskih novicah, Evropi, Družini, Obrambi, Primorskem dnevniku, Slovenskem vestniku, Našem tedniku in Pomurju.

Naj na tem mestu omenim, da v muzeju hranimo tudi 845 fotografij na papirju, ki jih je muzej kmalu po osamosvojitvi kupil ali prejel v dar od uredništev Dela, Dnevnika, Večera, Mladine in revije Evropa. Šestdeset fotografij tedanjih fotoreporterjev in novinarjev Dela in Slovenskih novic je na papirju formata 17,5 x 23 cm. Avtorji teh fotografij so: Jože Biščak, Bogo Čerin, Aleš Černivec, Marko Feist, Žarko Hojnik, Darinka Igličar, Ljubo Korber, Miško Kranjec, Mirko Kunšič, Zdenko Matoz, Igor Modic, Jože Pojbič, Radko Radetič, Zvone Šeruga, Marjan Zaplatil, Eka Zavrl, Janez Zrnec, Srdjan Živulović in Joco Žnidaršič. Fotografije tedanjih Dnevnikovih fotoreporterjev Naceta Bizilja, Marjana Cigliča, Lada Čuka, Tomija Lombarja in Tomaža Skaleta so na papirju formata 11 x 16,5 cm. Vseh skupaj je 88 fotografij. Fotografije tedanjih fotoreporterjev in novinarjev Večera so na papirju formata 12 x 18 cm. Avtorji 247 fotografij so: Bojan Bauman, Vojislav Bercko, Boris Jaušovec, Aleš Mišič, Igor Napast, Egon Pertot Kukenberg (tedaj Egon Skamlec), Jože Rakuša, Janko Rath, Danilo Škofič, Nikola Šoštarič in Boris Vugrinec. Fotografije fotoreporterjev Mladine so na papirju različnih formatov. Njihovi avtorji

so: Barbara Čeferin (tedaj Barbara Sršen), Miha Fras, Diego Andrés Gòmez, Borut Krajnc in Tone Stojko. V zbirki so tudi fotografije Jožeta Suhadolnika, nekatere med njimi so bile objavljene v reviji Evropa. Zbirka je dobra in pestra tako po izbrani vsebini kot po številu avtorjev, vendar ob dih jemajočem vpogledu v celotne fotografske arhive posameznih avtorjev v resnici majhna.

Pot do avtorsko zaščitениh fotografij, nad katerimi imajo pravice avtorji ali časopisne hiše, je bila ponekod enostavna, ponekod zapletena. Izkazalo se je tudi, da so posamezne fotografske zapuščine žal izgubljene ali so jih celo zavrgli; toda levji delež je vendarle ohranjen. Res pa je, da bi bilo treba razmisliti o načinu hrambe posameznih fotografskih zapuščin, saj je težko pričakovati, da bo fotoreporter obenem skrben arhivar in dokumentalist svojih več desetletij starih negativov. Zgleden primer v Sloveniji je gotovo bogata fotografska zapuščina Večerovih fotoreporterjev, v kateri so negativi oštevilčeni in opremljeni z delovnimi nalogi fotoreporterjev, na katerih so vsi ključni podatki o datumu, kraju in dogodku. Na prvi pogled se morda zdi manj pomembno, toda le ustrezno hranjene in dobro dokumentirane fotografije bodo najdlje kljubovale času in obdržale svoj celovit pomen.

Izbor fotografij je plod sodelovanja s fotoreporterji in z novinarji iz matice in zamejstva, njihovih predlogov pa tudi mojih pričakovanj, povezanih z vsebino, datumsko osredotočenostjo in izpovedno močjo fotografij. Prav fotografije so namreč v prelomnih zgodovinskih trenutkih velikokrat prekosile moč besede in realnost predstavile v novih in drugačnih razsežnostih. Nekatere fotografije so v letih po osamosvojitvi postale odmevne in močno prepoznavne. Že leta 1991 sta temeljne vojne fotografije objavili Cankarjeva založba v knjigi Vojna za Slovenijo in Mladina v knjigi Deset dni vojne za Slovenijo. Nekateri posnetki, ki so že prave ikone, so tokrat ponovno objavljeni, nekateri so na novo odkriti in objavljeni prvič.

Fotoreporterji so v prevratnem času fotografirali ves čustveni naboj, ki je razvnel slovenski narod, in vso pogubo in nesmiselnost vojne. V hipu se je spremenila vsebina fotografiranja, v hipu so postali vojni fotoreporterji. In če bi se vživali v tedanji utrip njihovega dela? Fotoreporter je v zasledovanju dogodkov večinoma sledil radijskim vestem. Na terenu je bil brez interneta in mobilnega telefona, brez stikov s sodelavci, prepuščen lastni organiziranosti in iznajdljivosti. Fotografiral je v času brez digitalnih fotoaparátov, ko se je fotografski film vedno končal po šestintridesetih posnetkih, ko avtomatsko previjanje filma še ni bilo samoumevno, ko se je fotografijo ostrilo ročno, ko so se negativi do fotolaboratorija po potrebi vozili tudi z avtobusi, ko so posnetki morali skozi temo, kemikalije in vodo, da so ugledali luč sveta. Poleg tega je bil časovni pritisk, predvsem dnevnih tiskanih medijev, neusmiljen. Fotoreporterji so bili na prostem med letalskimi napadi, medtem ko so drugi bežali v zaklonišča, vozili so se po praznih cestah, medtem ko so drugi ostajali v zavetju doma, bili so v središču spopadov, čakali na odločilne trenutke in tvegali lastna življenja. Da so v najhujši nevarnosti obdržali mirno roko in mislili še na tehnično izpiljenost posnetka, je težko razumljivo. Tvegali in vztrajali so zato, da so fotografije pokazali nam. Da so potešili našo radovednost in slo po slikovnih informacijah. In kako absurdno in skrajno nečloveško je dejstvo, da ob dovršeni fotografiji tragičnega vojnega prizora rečemo: »Kako dobra fotografija!« Toda nepojmljiva estetska moč fotografije v resnici ne zamegli človeškega razuma, pač pa gledalca na najpristnejši

način poveže z resničnostjo. Ena sama fotografija lahko povzame vse občutje človeka ob uresničitvi narodovih sanj o samostojnosti ali pa vso agresijo vojaškega stroja. To so fotografije, iz katerih čutiš bitje srca ob dvigu slovenske zastave, zaživiš ob pogledu na sproščujočo poosamosvojitveno zabavo, slišiš ropot uničevalnega tanka, slišiš vpitje upornega Slovenca, čutiš pekočo ostrino ognja, vonjaš vonj zoglenele kovine, sočustvuješ z obupanimi, dojemaš globino molitve, začutiš žejo ob žgočem soncu in z znojem prepojenih razpetih uniformah, čutiš sočutje rojakov iste krvi v zamejstvu in po svetu. Nekatere fotografije so pripovedno močnejše, druge so dokumentarno pomembnejše. Za vsemi fotografijami pa so ljudje, med njimi zveneča imena, ki so se razdajali za svoje poslanstvo.

Ob pripravi knjige in razstave, postavljene na Poletno muzejsko noč 18. junija 2016 v Muzeju novejše zgodovine Slovenije, se zahvaljujem svojim sodelavcem in posameznikom, ki so zagnanost muzeja podprli in velikodušno pomagali. To so: Sašo Bizjak (urednik fotografije na Večeru), Marko Hussu (tehnična služba Primorskega dnevnika, ki hrani fotografije Davorina Križmančiča in Marjana Kemperleta), Martina Humar (Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu, ki hrani fotografsko zapuščino Maria Magajne), Metka Fujs (Pokrajinski muzej Murska Sobota, ki hrani fotografije Jožeta Pobjiča), Marko Oraže (Narodni svet koroških Slovencev, ki hrani fotografije Marjana Fere), Mateja Likozar (Gorenjski muzej Kranj, ki hrani fotografije Jurija Ciglerja), Robert Botteri (Mladina), Antiša Korljan (Primorske novice). Še zlasti se zahvaljujem časopisnim podjetjem Večer, Vestnik, Dnevnik in Delo ter številnim drugim, ki so pomagali s posredovanjem podatkov in stikov s fotoreporterji. In nazadnje hvala tistim, ki bi jim v zahvalah morala nameniti prvo mesto – vsem sodelujočim avtorjem fotografij, ki ste svoje fotografije brez izjeme podarili za objavo v pričujoči knjigi in na razstavi. Slovenski narod je na delo, ki ste ga opravili, lahko ponosen.

Irena Uršič

Prva demonstracija sile Jugoslovanske ljudske armade (JLA) z namenom preprečevanja slovenske poti v samostojnost je bila **23. maja 1991** v Pekrah pri Mariboru, kjer je bil eden od dveh učnih centrov Teritorialne obrambe (TO) s prvo generacijo nabornikov slovenske vojske. Pripadniki TO so aretirali dva izvidnika JLA, nato pa je JLA obkolila učni center ter zahtevala izpustitev ujetnikov in predajo slovenskih nabornikov. Ujetnika sta bila že izpuščena, JLA pa je dovažala okrepitve. Medtem so se ob učnem centru zbirali okoliški prebivalci in svojci slovenskih vojakov, med njimi tudi skupina ljudi, ki je vihtela slovensko trobarvnico, iz katere je izrezala peterokrako zvezdo. Otroci so s takšno zastavo in z dvignjenimi prsti v znak zmage simbolizirali tisto, kar je bilo neizogibno: ločitev od Socialistične federativne republike Jugoslavije in njene vojaške armade kot največje nasprotnice suverenosti in demokratičnih sprememb v Sloveniji. Pekrski incident se je nadaljeval 24. maja z ugrabitvijo poveljnika in treh pripadnikov TO in Posebne enote milice v Mariboru, kjer se je pred vojašnicami zbiralo vse več demonstrantov. Tedaj je ugasnilo prvo življenje. Oklepnik JLA, ki je zapeljal v množico demonstrantov, je do smrti povozil Josefa Simčika.

Foto: **Joco Žnidaršič**

Skupščinska komisija, **28. 5. 1991**, z izbranim slovenskim grbom avtorja Marka Pogačnika, ki je navdih za grb našel v delih Franceta Prešerna in Jožeta Plečnika. Po natečaju, ki ga je razpisala skupščina, nasprotovanju Društva oblikovalcev Slovenije postavljenim merilom in po burnih razpravah v skupščini je bil novi državni simbol s podporo 176 delegatov (nasprotovalo jih je sedem, vzdržanih je bilo 26) sprejet šele dan pred osamosvojitvijo, **24. 6. 1991 zvečer**.

Foto: **Igor Modic**

Joco Žnidaršič

»Na kolegiju Dela smo razmišljali o fotografiji za slavnostno izdajo Dela ob slovenski osamosvojitvi. 'Triglav je sveta gora Slovencev', sem dejal. Porodila se je ideja o postavitvi zastave na Triglavu - toda kakšne, saj še nismo imeli grba! Poklical sem dr. Ludvika Toplaka v skupščino, ki mi je najbrž po posvetu z dr. Francetom

Bučarjem, rekel: 'Kar trobojnico postavite!' Gorski reševalci so bili ves čas v pripravljenosti, da ponesejo zastavo na vrh Triglava, policijski helikopter prav tako. To je bila velika akcija, usklajena s štabom v Vili Podrožnik, ki je pripravljal vse za osamosvojitveno slovesnost. Popoldne, 12. junija 1991, je kakih šest do

osem metrov više od Triglava zaplapolala slovenska trobarvnica. Snega je bilo toliko, da sem fotografiral stoječ na vrhu Aljaževega stolpa. Najbolj ganljiv prizor pa je bil ob zahajajočem soncu, ko je senca Triglava prekrila polovico Slovenije...«

Foto: **Joco Žnidaršič**

Novoporočenca ob teritorialcu s protiletalskim orožjem
na grajskem hribu v Ljubljani **zadnje dni maja 1991**.

Foto: **Nace Bizilj**

Zaključek šolskega leta s podelitvijo spričeval učencem
v Osnovni šoli Ivana Cankarja v Mariboru na dan
rojstva slovenske države, **25. 6. 1991**.

Foto: **Egon Pertot Kukenberg**

Stoječa ovacija delegatov slovenske skupščine, v torek,
25. 6. 1991 zvečer, ko je bila plebiscitarna volja Slovencev
potrjena z rojstvom suverene države Republike Slovenije.
»Naj živi samostojna in neodvisna Slovenija!« so bile
zadnje slovesne besede predsednika skupščine dr.
Franceta Bučarja ob razglasitvi Temeljne ustavne listine o
samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, ki jo
je podprlo 195 delegatov (eden proti, šest vzdržanih), ob
sprejemu Akta o razglasitvi ustavnega zakona za izvedbo
Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti
Slovenije, ki ga je podprlo 193 delegatov (nihče proti, pet
vzdržanih) ter ob deklaraciji o neodvisnosti. S sprejemom
osamosvojitvenih aktov se je Slovenija osamosvojila dan
prej, kot je napovedala javnosti.

Foto: **Nace Bizilj**

Še isti večer po razglasitvi samostojnosti v slovenski skupščini, 25. 6. 1991, je bil izdan ukaz o prevzemu in zavarovanju mejnih prehodov, carinskih objektov in kontroli zračnega letenja. Ukaz o zamenjavi starih tabel »SFR Jugoslavija – SR Slovenija« z novimi »Republika Slovenija« in menjavi zastav na mejnih prehodih je dokazoval suverenost nad lastnim ozemljem. Jugoslovanski zvezni izvršni svet pa je, nasprotno, izdal ukaz o prevzemu nadzora nad mejo, kar je privedlo do hudih napetosti na državnih mejnih prehodih.

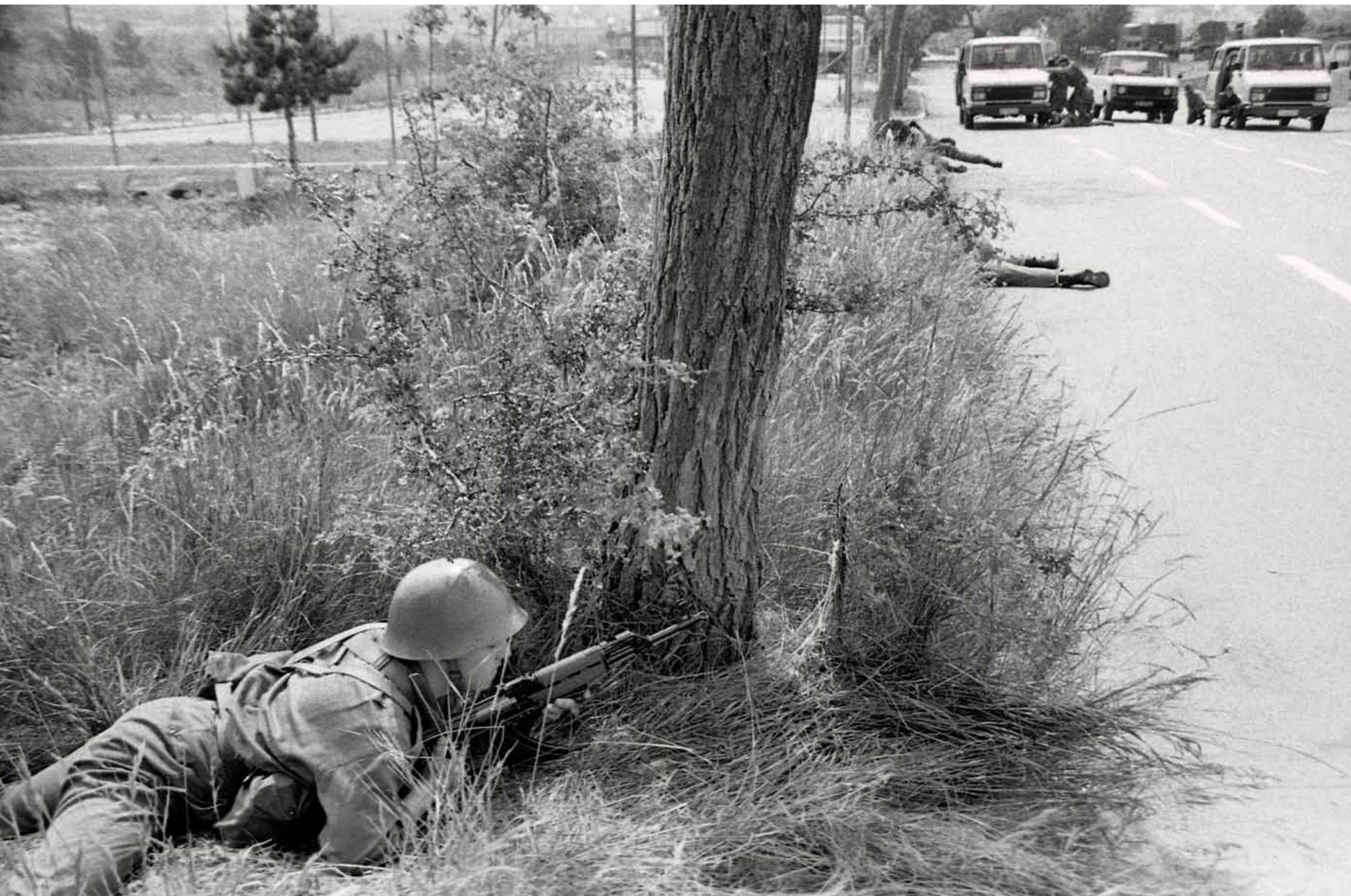
Posebna enota milice na Škofijah med pripravo na obrambo postavitve nove mejne table na mejnem prehodu Krvavi Potok, **26. 6. 1991**. Eden od njenih pripadnikov se je poslovil od starega simbola na čeladi.

Foto: **Daniel Novakovič**

Varovanje delavcev Cestnega podjetja Koper pri postavitvi nove mejne table na mejnem prehodu Krvavi Potok, **26. 6. 1991**. Menjavo table je JLA preprečila. V primeru nasprotovanja JLA in uporabe orožja je slovenski ukaz predvideval, naj milica odstopi od menjave tabel oz. naj nove table postavi poleg obstoječih jugoslovanskih, kar se je na Krvavem Potoku tudi zgodilo.

Foto: **Daniel Novakovič**

Daniel Novakovič

»Imel sem dvajset let, bil sem brez lastnega avta, oblečen v trenirko. Nisem kaj dosti razmišljal, ko sem 26. junija 1991 z dopisnikom Dela spremljal Posebno enoto milice v akciji na mejnem prehodu Krvavi Potok, kjer je JLA preprečila menjavo tabel. Zbrali so nas na Škofijah, kjer sem fotografiral pripadnika Posebne enote milice, ki je s flomastrom brisal peterokrako na čeladi. Ni poziral, ujel sem ga spontano. Nato smo z milico v konvoju uleteli direktno na mejo na Krvavem Potoku. Popadali so na položaje in jaz sem stekel iz avta. Ne bom pozabil prizora z mladim graničarjem JLA v naši neposredni bližini. Tresel se je, dobesedno. Če bi iz strahu sprožil, bi nastal problem.«

Foto: **Daniel Novakovič**

Prodor tankov JLA skozi Hrpelje, **26. 6. 1991**.

Foto: **Davorin Križmančič**

Molitev med mašo za domovino, ki jo je **26. 6. 1991** zvečer daroval nadškof dr. Alojzij Šuštar.

Foto: **Jože Suhadolnik**

26. 6. 1991 – »dan prej«.

Medtem ko so v Ljubljani potekale priprave na slovesno razglasitev samostojnosti pred slovensko skupščino, so na Primorskem proti mejnim prehodom z Italijo prodirale tankovske enote JLA. Jugoslovanski vojaški vrh je izdal ukaz o zasedbi mejnih prehodov, ki je moral biti izvršen 27. 6. 1991, vendar so prvi tanki JLA na slovenske ceste krenili dan prej, 26. 6. 1991 ob 11.10 iz Pivke, dve uri pozneje pa še iz Ilirske Bistrice. Tanki iz Pivke so mejna prehoda Rožna Dolina in Vrtojba dosegli naslednji dan, tanki iz Ilirske Bistrice pa so bili na mejnih prehodih Krvavi Potok, Lipica in Fernetiči še isti dan. JLA so na poti ovirali nenasilni ukrepi miličnikov, barikade s kamioni, z avtomobili, s peskom in z živimi zidovi Slovenk in Slovencev.

Ni dovoljenja avtorja za objavo

Srdjan Živulović

»26. junija, na dan razglasitve samostojnosti, smo zjutraj slišali vest o menjavi tabel na mejnem prehodu Krvavi Potok. Ker avta nisem smel voziti, me je tja peljal Delov šofer Franček s črnim mercedesom. V napeti situaciji, ko so bili naši na položajih po tleh, sem zaslišal voki-toki našega miličnika: »Fantje, pazite, iz Pivke so krenili tanki!« S Frančkom sva se takoj odpeljala do Kozine, kjer so bili na podvozu pod železniško progo že kupi peska, ki so nama preprečili prehod. Dejal sem mu, da s črnim mercedesom ne bova rovarila naokrog

in sem si našel taksista, ki me je peljal proti Sežani. V Divači naju je na koncu kolone ustavil vojak, ki mi je preprečil fotografiranje tankov. Krenila sva na glavno cesto in prispela v Sežano. Tam sem našel fanta na Tomosovem motorju, ki me je peljal v Lokev. Prišla sva v času, ko so tanki že stali pred barikado s tovarnjaki in repetirali. Bilo je zelo napeto. Ko sem prišel na Delo in povedal, da imam posnetke s tanki na cesti, so mi dejali: »Nisi videl tankov. Danes bo osamosvojitev.«

Upor domačinov proti tankovskemu prodoru JLA, Lokev, **26. 6. 1991**. Tik pred prihodom JLA v Lokev je tankovska kolona v Divači naletela na blokado iz avtomobilov in domačinov. Matija Kovač je z motorjem zapeljal pred tank, ta pa se je ustavil. Ob protestu Matije Kovača in Aleksandra Dekleve je poročnik JLA ustrelil v zrak. Odjeknil je prvi strel v vojni za Slovenijo.

Foto: **Srdjan Živulović**

Šivanje najdaljše in najširše nove slovenske zastave v Tovarni platnenih izdelkov Induplati v Jaršah pri Domžalah. Po naročilu slovenskega predsedstva so 13 metrov dolgo in 2,7 metra široko zastavo sešili na dan razglasitve samostojnosti, **26. 6. 1991**. V dveh slojih platna s pravilnim zaporedjem barv na obeh straneh je bila sešita za izobešanje na vodoravnem drogu. Med generalko, 25. 6. 1991, je bila uporabljena trobarvnica brez grba, za dvig ob razglasitvi samostojnosti pa je bila predvidena zastava iz druge šivalnice. Tik pred slovesnostjo se je izkazalo, da je z grbom na rdečem polju narobe sešita, pri rezervni zastavi pa niso ustrezale zanke za nameščanje na drog. Dramatični razplet je preprečila pravilno sešita dvoslojna težka zastava, ki jo je nekaj minut pred slovesnostjo prinesel nekdanji smučar Boris Strel.

Foto: **Marjan Zaplatil**

Predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan, načelnik Republiškega štaba Teritorialne obrambe Janez Slapar in poveljnik specialne brigade MORIS Tone Krkovič med pregledom častne enote, v kateri so bili naborniki iz obeh učnih centrov TO, **26. 6. 1991**.

Foto: **Boris Vugrinec**

Častniki TO Bojan Šuligoj, Andrej Kocbek, Uroš Krek, Goran Vidrih in Stojan Ledinek so dvignili slovensko zastavo, **26. 6. 1991**.

Foto: **Tomaž Skale**

Na vroč poletni večer, 26. 6. 1991, se je ob 21. uri pri 27 stopinjah Celzija na tedanjem Trgu revolucije, današnjem Trgu republike v Ljubljani začela slavnostna proslava ob razglasitvi samostojne Slovenije. Kljub nizkim preletom vojaških letal JLA nad Ljubljano, kljub tankovskim enotam JLA, ki so že zavzele tri mejne prehode na Primorskem, kljub zaostrovanjem na mejnih prehodih in kljub zapori letališč je bil to večer množičnega veselja in navdušenja, ki sta se razlegala po vsej državi. Noč so razsvetljevali ognjemeti, kurili so se kresovi, sadile so se lipe, zvonili so zvonovi, donela je slovenska pesem. *»Nocoj so dovoljene sanje, jutri je nov dan,«* je med slavnostnim govorom dejal Milan Kučan.

Slovesen dvig slovenske zastave, **26. 6. 1991**

Foto: **Marjan Garbajs**

Vsi trije predsedniki s pogledi, usmerjenimi v visoko dvignjeno slovensko zastavo: predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan, predsednik slovenske skupščine dr. France Bučar in predsednik slovenske vlade Lojze Peterle, **26. 6. 1991**.

Foto: **Tomaž Skale**

Slovesna razglasitev
samostojne Slovenije v
Ljubljani, **26. 6. 1991.**

Foto: **Srdjan Živulović**

Ni dovoljenja avtorja za objavo

Nadškof dr. Alojzij Šuštar
po blagoslovu posajene
lipe v čast slovenski državi,
26. 6. 1991.

Foto: **Nace Bizilj**

Slovenska identiteta v
narodnih nošah,
26. 6. 1991.

Foto: **Boris Vugrinec**

Tone Jakše *»Človek bi se razpočil od ganjenosti, če bi se prepustil čustvom. Pa jih je navajen brzdati. V novinarstvu namreč služba in prosti čas nista nikoli povsem ločena, zato so živci vedno napeti. Prave sprostitve ni. Samostojnost pa je stvar, ki jo je treba počasi razgraditi in dojeti. Zlasti če si Slovenec, pripadnik naroda, ki je nanjo čakal tisoč let.«*

Mladi radovedneži med razglasitvijo samostojnosti, **26. 6. 1991**, na spomeniku Edvarda Kardelja z množico, ki koraka za njim, postavljenem leta 1981 na tedanjem Trgu revolucije v Ljubljani.

Foto: **Igor Modic**

Kralj Matjaž se vrača! Oživiljena legenda o kralju miru in blaginje na ljubljanskih ulicah, **26. 6. 1991**.

Foto: **Marjan Ciglič**

Razposajena mladina na
Prešernovem trgu v Ljubljani,
26. 6. 1991.

Foto: **Boris Vugrinec**

Ples na Mestnem trgu v
Ljubljani, **26. 6. 1991.**

Foto: **Igor Modic**

Ker je bila nova slovenska zastava z grbom v
skupščini sprejeta le 48 ur pred razglasitvijo
samostojnosti in so šivalnice šele prejele naročila,
so novo slovensko zastavo tedaj zavihteli le redki;
Prešernov trg v Ljubljani, **26. 6. 1991.**

Foto: **Nace Bizilj**

Praznovanje množice na Prešernovem
trgu v Ljubljani, 26. 6. 1991.

Foto: Igor Modic

Prižiganje prasketajočih
kresničk,
Ljubljana, 26. 6. 1991.

Foto: **Igor Modic**

Nazdravljanje v Murski Soboti
v prisotnosti evangeličanskega
duhovnika Evgena Balažica in
katoliškega duhovnika Franca
Režonje, 26. 6. 1991.

Foto: **Nataša Juhnov**

Ognjemet nad Piranom, 26. 6. 1991.

Foto: **Daniel Novakovič**

27. 6. 1991 zjutraj, ob dveh in štirideset minut, marsikje še med proslavljanjem samostojnosti, je iz Vrhnikke krenil oklepni bataljon JLA z namenom blokade letališča Brnik. Medtem ko dan prej TO in milica nista imeli ukaza za uporabo orožja, je tega dne ob devetih in petdeset minut polkovnik Slapar izdal ukaz o bojnem delovanju TO s ciljem, da se zagotovi varovanje objektov, meje in komunikacij ter prepreči manevre enotam JLA. Ljubljana je bila obkrožena z barikadami.

Gašenje po preboju barikade na avtocesti pri Brezovici, **27. 6. 1991.**

Foto: **Barbara Čeferin**

Bojna pripravljenost TO, Aškerčeva cesta v Ljubljani, **27. 6. 1991.**

Foto: **Barbara Čeferin**

Pomendrana barikada, Brezovica, **27. 6. 1991.**

Foto: **Igor Mali**

Prodor tankov JLA in pogumni mož, ki je tank hotel zaustaviti s svojim telesom, Celovška cesta v Ljubljani, **27. 6. 1991.**

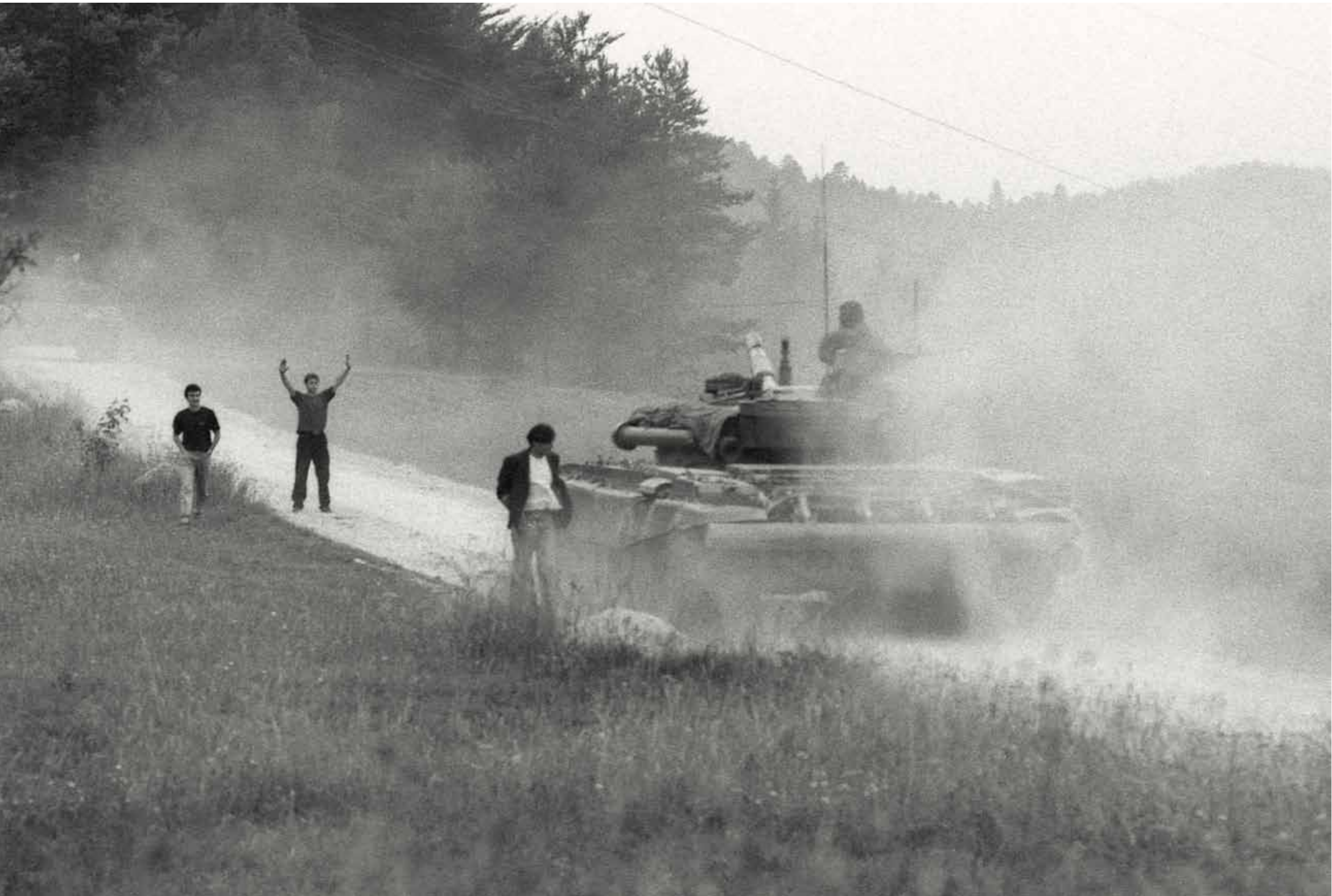
Foto: **Tomi Lombar**

Ustanovitev Svetovnega slovenskega kongresa, **27. 6. 1991** v Ljubljani. Kongres je povezal Slovence iz matice, zamejstva, Evrope in sveta z namenom združitve vseh slovenskih moči za blaginjo naroda in sprejel resolucijo, v kateri je pozdravil rojstvo države, obsodil agresijo JLA s poskusom okupacije Slovenije in zaprosil države članice OZN za priznanje Republike Slovenije.

Foto: **Nace Bizilj**

Tomi Lombar

»27. junija navsezgodaj zjutraj sem se s svojo katrcο nameraval odpeljati proti Šiški do fotoreporterja Diega, ker sva bila dogovorjena, da greva skupaj fotografirat. Pod nadvozom na Celovški cesti so me ustavili miličniki in mi ukazali, naj zapeljem avto na barikado. Nasprotoval sem in jim povedal, da sem fotoreporter in da potrebujem avto. Živčno so me okarali, češ kakšen Slovenec sem! Ni bilo druge, kot da sem katrcο s ključi vred res pustil na barikadi. Naletel sem na avto RTV-ja in se z njihovo ekipo odpeljal v Podutik, ker so že vedeli, da so tanki krenili z Vrhnike v smeri proti Brniku. Ko smo se v Podutiku peljali po makadamski cesti, je iz gozda začelo rohneti kot sto hudičev. Ustavili smo se in skriti za drevesi pričakali prihod tankov. Ob istem času so bili tam fantje, ki so osamosvojitve do zore proslavljali kar na kamionu. Ko so se prikazali tanki, je eden od fantov skočil s kamiona in se z dvignjenimi rokami postavil pred tank JLA. Takrat je nastala moja prva vojna fotografija. Tankist je peljal naprej in fant se je moral umakniti. Z RTV-jevci sem se nato odpeljal na Celovško cesto, kjer sem ustavil nekega fanta na Tomosovem motorju BT 50 in ga prosil, naj me pelje po Celovški. »Pa kaj je to?!«, me je vprašal. »Ne vem ... Tanki! Vojna se je začela!« sem mu, tudi sam komaj dvajsetletni mulc, odgovoril. Vozil me je po Celovški in jaz sem fotografiral. Odložil me je malo pred izvozom na avtocesto, kjer se je neki fant spet postavil pred tank. Fotografiral sem ga v trenutku, ko je tankist vžgal po gasu, fant pa si je z odskokom za las rešil življenje. Tisti tankist bi ga gotovo povozil. Tisti dan sem bil še na Brniku, od koder sem se vrnil v Ljubljano in šel najprej po katrcο, ki me je tedaj že osamljena čakala na barikadi.«

Fotografija junaka, ki se je v Podutiku z dvignjenima rokama odločno postavil pred tank JLA, spominja na prizor kitajskega protestnika iz leta 1989, ki je na Trgu nebeškega miru v Pekingu zaustavil tank. Pred slovenskim protestnikom se tank ni ustavil.

Foto: **Tomi Lombar**

Iskanje prave poti s pomočjo zemljevida, kolona JLA v Volčji Dragi, **27. 6. 1991.**

Foto: **Miško Kranjec**

Prodor tankov JLA na mejni prehod Vrtojba in civilist v avtomobilu, ki se je znašel med dvema tankoma, **27. 6. 1991.**

Foto: **Miško Kranjec**

Trzin po spopadu TO in specialne enote milice z JLA. Spopad se je razvnel po neuspešnih pogajanjih s tankovskim vodom JLA, ki je obstal pred barikado, in po okrepitvah z njihovim diverzantskim odredom. V spopadu je bilo ubitih pet vojakov, med njimi pripadnik TO, sedemnajst, od katerih je eden podlegel poškodbam, je bilo ranjenih.

Foto: **Tomaž Skale**

Miško Kranjec

»Z ženo sva bila takrat na morju v Fiesi. Ker se je napovedovala proslava ob samostojnosti, sva si rekla: »Bila sva na vseh dogodkih v času osamosvajanja, in tudi tega, ta glavnega, ne bova zamudila.« K sreči sva se v Ljubljano odpeljala že dopoldne, kajti popoldne so bile primorske ceste zaradi tankov že zaprte in zabarikadirane. Takrat nisem bil več na Delu, a sem se javil, da sem pripravljen fotografirati, če me potrebujejo. Tako sem se naslednji dan z Yugom odpravil proti Vrtojbi, ker sem po radiu slišal, da tanki JLA napredujejo s ciljem zavzetja tega mejnega prehoda. Vsepovsod so bile barikade. Spustil sem se čez Rebrnice, vozil skozi Štanjel, se prebijal po stranskih poteh in skozi vinograde, ko sem v Volčji Dragi zasledil tankovsko kolono JLA. Izza grmovja sem jih fotografiral, ko so gledali na zemljevid in iskali pravo pot. Ko so pripeljali v Vrtojbo, so jih domačini sprejeli s pestmi, kamni, z vpitjem in žaljivkami. Mladi vojaki, skorajda še otroci, so obnemeli. Marsikdo od njih je najbrž verjel, da branijo domovino pred Italijo in je pričakoval podporo. Pa je bilo ravno nasprotno. Medtem ko sem bil z miličniki na meji, je zagrmel rafal. Italijanski cariniki, karabinjerji in radovedneži so se v hipu poskrili. Naši so bili nervozni, saj niso vedeli, ali bodo naslednji trenutek prisiljeni streljati.«

Protestniki na mejnem prehodu Vrtojba ob prihodu tankovske enote JLA, **27. 6. 1991.**

Foto: **Miško Kranjec**

Takoj na začetku vojne, 26. in 27. 6. 1991, se je videlo, da tanki in oklepniki JLA niso nepokvarljivi. Prvi tank se je pokvaril pri Postojni, oklepnik na Markovščini, tank med Sanaborom in Vrhpoljem je zgorel, dva tanka sta se pokvarila pred Podkrajem in v soteski Bele nad Vipavsko dolino, pokvaril se je tudi tank na avtocesti pri Brezovici ...

Na fotografiji je pokvarjeni tank JLA, ki je **27. 6. 1991** obtičal ob cesti v Mostah pri Komendi tik pred Brnikom in požel navdušenje domačinov. Nemoč tanka so proslavili z izobešenim kolesom na topovski cevi.

Foto: **Tomaž Skale**

Štajerska in Pomurje sta 27. 6. 1991 doživljala pohod tankovskih in oklepno-mehaniziranih enot JLA iz Maribora in Varaždina. Cilj je bilo zavzetje mejnih prehodov Šentilj, Dravograd in Gornja Radgona.

Barikada iz kamionov, podrtih dreves in odločnih ljudi v Pesnici pri Mariboru, **27. 6. 1991**.

Foto: **Bogo Čerin**

Vojaka JLA med surovostjo in usmiljenjem do mladoletnih fantov, Pesnica, **27. 6. 1991**.

Foto: **Igor Napast**

Pogajanje med repetiranjem vojaka JLA, Moste pri Komendi, **27. 6. 1991.**

Foto: **Joco Žnidaršič**

Samo dež je hladil napeto ozračje med množico demonstrantov, ki se je ob prihodu tankovske enote JLA zbirala na mejnem prehodu Rožna Dolina, **27. 6. 1991.**

Foto: **Tone Stojko**

Besedni dvoboj med slovenskim miličnikom in tankistom JLA, bližina Pesnice, **27. 6. 1991.**

Foto: **Egon Pertot Kukenberg**

Pogorišče sestreljenega helikopterja JLA, ki ga je pilotiral slovenski pilot Anton Mrlak, Rožna dolina v Ljubljani, **27. 6. 1991.**

Foto: **Nace Bizilj**

27. 6. 1991 sta oklepni in tovorni del kolone JLA iz Karlovca kmalu po polnoči prodrli skozi Metliko. Ob blokadi tovornega dela pred cestno barikado v Pogancah pred Novim mestom je JLA odgovorila s prvim strelom tega dne, ta pa je izzval medsebojno obstreljevanje. Ob tem je bil ranjen podporočnik JLA, o čemer priča kri na asfaltu.

Foto: **Tone Jakše**

Enota JLA iz Karlovca ob prvi barikadi v Pogancah. Po neuspešnih pogajanjih je TO sprejela odločitev, da kolono spustijo naprej proti Ljubljani in jo zaustavijo na Medvedjeku, **27. 6. 1991**.

Foto: **Tone Jakše**

Pokvarjeni tank JLA v ognjenih zubljih, Moste pri Komendi, **27. 6. 1991**.

Foto: **Borut Krajnc**

Mirko Kunšič

»Ob prodiranju kolone JLA proti mejnemu prehodu Ljubelj, spremljal sem jih že vse od Bistrice pri Naklem, sem v Čegelšah nad Tržičem zagledal gospo z dojenčkom. Njen izraz je bil po mojem mnenju podoživljanje tragičnih prizorov umikajoče in vračajoče se vojske in civilistov po tej isti cesti po drugi svetovni vojni. Ko sem gledal gospo in iskal pravi kot za posnetek, pod brežino so bili protiletalski oklepniki in vojaki JLA, se je poveljujoči približal in napel prožilo avtomata ter ukazal, naj takoj neham fotografirati. Pa sem mu samo dejal: »Samo trenutek.« Očitno sem oficirja presenetil z odgovorom. Moj kolega, dopisnik Dnevnika, Miran Šubic, s katerim sva bila tisti dan na terenu in je slišal proženje, se je umaknil, ker se je zavedal nevarnosti, sam pa sem v glavi že imel fotografijo, ki sem jo zapisal na črno-beli negativ.«

Neopisljiv strah v očeh babice z dojenčkom ob prodoru oklepne in pehotne kolone JLA proti mejnemu prehodu Ljubelj, 27. 6. 1991.

Foto: **Mirko Kunšič**

Mejni prehod na Kolpi pri Metliki, kamor so prodrle enote JLA, **27. 6. 1991.**

Foto: **Tone Jakše**

Tank JLA v barikadi med kopačem, živim zidom in cisternami na mostu nad reko Reko pred Rečico pri Ilirski Bistrici, **27. 6. 1991.**

Foto: **Tomo Šajn**

Goreča barikada na mostu čez reko Pesnico, **27. 6. 1991.**

Foto: **Egon Pertot Kukenberg**

Protestni shod koroških Slovencev pred konzulatom SFRJ v Celovcu, na katerem so zahtevali pogajanja namesto nasilja, generalnemu konzulu pa so predali resolucijo s podpisi protestnikov, v kateri so ostro obsodili okupacijo Slovenije, **28. 6. 1991.**

Foto: **Marjan Fera**

Teritorialci na položajih v gozdu na mejnem prehodu Jezersko, ki ga je obkolila JLA, **27. 6. 1991.**

Foto: **Nace Bizilj**

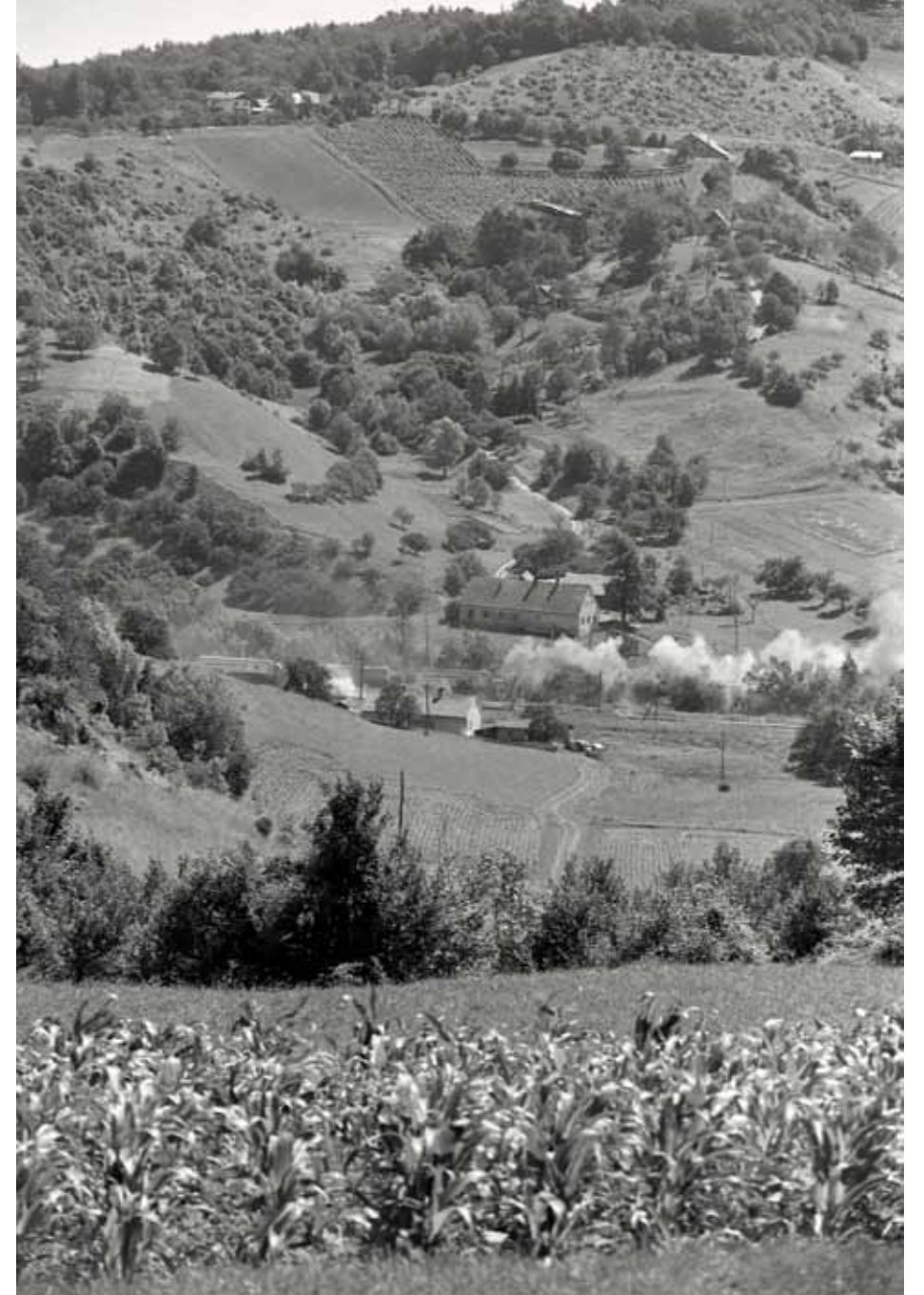
Specialna enota milice med spopadom v Trzinu, **27. 6. 1991.**

Foto: **Joco Žnidaršič**

Nemški turist s sladkorno boleznijo z dvignjenima rokama roti oboroženega stražarja JLA, naj ga spusti čez mejo, Jezersko, **27. 6. 1991**.

Foto: **Nace Bizilj**

Letalski napad JLA na zadnjo, tretjo barikado pred Šentiljem v Štrihovcu po spopadih med JLA in TO, **28. 6. 1991**. Ranjeni so bili tako pripadniki TO in milice kot tudi civilisti. Tragično so preminuli štirje tuji vozniki tovornjakov.

Foto: **Igor Napast**

Igor Napast

»Dva dni pred vojno sem bil vpoklican k teritorialcem. 26. junija sem šel k majorju Popoviču in mu dejal, da sem fotoreporter in da je osamosvojitvena slovesnost dogodek, ki ga ne smem zamuditi. Rekel mi je: »Pojdi!« Odšel sem na proslavo v Ljubljano, ob treh ponoči sem se vrnil domov, ob šestih zjutraj pa so me klicali iz redakcije: »Teči, tanki so na cesti!« 28. junija sem naključno srečal majorja Popoviča, ki mi je rekel: »Igor, ti fotografiraj, ti si tam bolj potreben.« Isti dan sem s fotoaparatom s teleobjekti-

vom s hriba nad Štrihovcem fotografiral tanke JLA. Opazili so me. Očitno so mislili, da imam bazuko. Nad menoj so začele žvižgati krogle v zvoku zamahov z bičem. Bežal sem kot zajec. Takoj zatem so priletela letala – med bombardiranjem barikade sem jih fotografiral. Nato sem šel do bližnje kmetije, kjer so mi ponudili pijačo. Strah je prišel za menoj. Roke so se mi tako tresle, da nisem mogel prijeti kozarca. Upam, da tega ne bom izkusil nikoli več.«

Stiska ranjenih vojakov JLA na mejnem prehodu Šentilj, ki med vojno ni padel v roke JLA, **28. 6. 1991.**

Foto: **Egon Pertot Kukenberg**

Zdravniška pomoč ranjenim med letalskim napadom na barikado v Štrihovcu, **28. 6. 1991.**

Foto: **Egon Pertot Kukenberg**

Egon Pertot Kukenberg

»Nosim ime po nosilcu partizanske spomenice, zaprisegel sem JLA, da bom dal življenje za domovino. Vsa leta življenja v Jugoslaviji smo poslušali o bratstvu in enotnosti, kakšno je bilo to bratstvo, pa smo občutili, ko smo se odločili za osamosvojitve. Tik pred vojno, med njo kot tudi po njej so se predsedniki republik veselo nasmihali drug drugemu, se prijazno rokovali med seboj in se nastavliali našim objektivom, tako da se mi je moj nekdanji poklic dejansko uprl. Glede na to, kakšne vrednote so nam v obdobju odraščanja vcepili kot resnico, sem to vojno med »brati« dojel kot čisti nadrealizem. Vesel osamosvojitve sem ves čas verjel, da se borimo za pravo stvar. Ko sva bila z Vojislavom Berckom na Šentilju, sva slišala, da so tanki v Pesnici. Možakarja z mopedom sem prosil, naj me takoj odpelje tja. Moped sva morala vlačiti pod kamioni barikad, da sva lahko prišla na drugo stran, tam pa so naju pričakali tanki. Medtem ko sem fotografiral besedni dvoboj med slovenskim miličnikom in tankistom JLA, je podporočnik vame uperil šmajser. Šokiralo me je, in to tako zelo, da sem vzkipeł: »Jaz grem nate s fotoaparatom, ti pa name s šmajserjem. Kako te ni sram?!« Res se je zapletalo. Grozljivo je bilo v Štrihovcu. Videl sem truplo z odprto glavo, gledal sem skozi objektiv in si rekel: »Ne, tega jaz ne bom fotografiral!« In nisem. To je bil čas, ko smo znali stopiti skupaj. Spominjam se dogodka, ko so v neko gostilno med Štrihovcem in Šentiljem prišli miličniki in so jim ljudje začeli ploskati! Miličniki so bili takrat res profesionalni, predvsem pa človeški. Pomagali so, razumeli, nas mirili, vzpodbujali. Pozneje sem za Večer napisal članek z naslovom V upanju, da bodo plavi angeli spet angeli postali. Lahko smo srečni, da imamo svojo državo. Če mi danes nismo zadovoljni, kdo pravi, da naši vnuki ne bodo?«

Ni dovoljenja avtorja za objavo

Tragedija, povzročena z letalskimi napadi JLA, na Kotarjevi domačiji v Velikem Gabru pri Medvedjeku, kjer je kmet Anton Kotar izgubil življenje, **28. 6. 1991.** V silovitem spopadu na Medvedjeku je bilo ranjenih šest teritorialcev, od katerih eden poškodb ni preživel. Ubitih je bilo sedem tujih voznikov tovornjakov in en vojak JLA. Kolona JLA se je po treh dneh začela premikati proti hrvaški meji.

Foto: **Srdjan Živulović**

27. 6. 1991 je iz Varaždina proti Gornji Radgoni prodirala kolona JLA pod poveljstvom polkovnika Popova. Do Gornje Radgone se je po številnih barikadah prebila naslednji dan. 28. 6. in 2. 7. 1991 so Gornjo Radgono zaznamovali težki spopadi prostovoljcev z molotovkami, TO, milice in JLA. Spopadi so terjali ranjene in ubite, veliko porušениh ali poškodovanih hiš in drugih objektov, vključno z gradom in s cerkvenim zvonikom.

Utrip pred restavracijo Kompas v Gornji Radgoni pred prihodom JLA, **28. 6. 1991.**

Foto: **Jože Pojbič**

Prostovoljci z molotovkami, Gornja Radgona, **28. 6. 1991.**

Foto: **Jože Pojbič**

Z molotovkami uničeni kamioni JLA v Gornji Radgoni, **28. 6. 1991.**

Foto: **Dušan Loparnik**

Foto: **Bojan Jaušovec**

Domačinka z vodo za predane vojake JLA, Limbuš, 28. 6. 1991.

Foto: **Danilo Škofič**

Teritorialca na Levstikovi ulici v Ljubljani, 28. 6. 1991.

Foto: **Barbara Čeferin**

Med letalskima napadoma JLA na letališče Brnik, **28. 6. 1991**, so bila poškodovana letala Adrie Airwaysa, hangar in letališče.

Foto: **Tomaž Skale**

Edini možni let za Beograd. Zgovoren napis iz časa letalskega napada JLA na letališče Brnik, **28. 6. 1991**.

Foto: **Nace Bizilj**

Zgovoren grafit, Trzin, **28. 6. 1991**.

Foto: **Jurij Cigler**

Vozilo z avstrijskima novinarjema, ki je pod rafali JLA zagorelo na pisti brniškega letališča, **28. 6. 1991**.

Foto: **Tone Stojko**

Odlikovanja, ki jih je partizan iz Gornje Radgone
28. 6. 1991 položil na cesto, po kateri naj bi prodirale
 enote JLA, in se tako simbolično odpovedal državi, za
 katero se je boril med drugo svetovno vojno.

Foto: **Jože Pojbič**

Kolona JLA na Medvedjeku
 na dan spopada,
28. 6. 1991.

Foto: **Lado Čuk**

Barikada na Brodu na
 Kolpi, **29. 6. 1991.**

Foto: **Marjan Ciglič**

Življenje in delo sta si med vojno utirala različne poti. Prizor s poljedelskimi opravili v okolici Ribnice na Dolenjskem, **29. 6. 1991.**

Foto: **Marjan Ciglič**

Obrambni jarek, ki so ga vojaki JLA izkopali v bližini mejnega prehoda Fernetiči, **29. 6. 1991.**

Foto: **Marjan Kemperle**

Zaradi barikad in spopadov je na Dolenjski cesti med Lavrico in Škofljico obstala nepregledna kolona tovornjakov, **29. 6. 1991.**

Foto: **Nace Bizilj**

Tujim voznikom tovornjakov so po dveh dneh čakanja na cesti med Lavrico in Škofljico pri Ljubljani zaradi zaprtih cest popustili živci, **29. 6. 1991.** Voznik iz Svetožareva je protestiral: *»Ne bomo živa tarča Slovincem, ubijte nas kar tu, na cesti!«*

Foto: **Marjan Ciglič**

Minister za informiranje
Jelko Kacin – prepoznavna
osebnost s tiskovnih
konferenc v Cankarjevem
domu v Ljubljani, **29. 6. 1991.**

Foto: **Marko Feist**

Skrb, zakrivanje, tišina. Zajeti
zvezni miličniki v Kranju,
29. 6. 1991.

Foto: **Tomaž Skale**

Predaja vojakov JLA na Brniku, **29. 6. 1991.**

Foto: **Tone Stojko**

Ranjenca v Kliničnem centru v Ljubljani: mladi vojak JLA in odrasli pripadnik TO, 29. 6. 1991.

Foto: **Tomaž Skale**

Odhajajoči vojaki JLA na mejnem prehodu Rožna Dolina, 29. 6. 1991.

Foto: **Lado Čuk**

Ni dovoljenja avtorja za objavo

Tank JLA v najlepši vlogi, okrašen z vrtnicami, **29. 6. 1991**, dan po spopadu v Rožni Dolini, ko je bil z aktivnostjo TO, milice in civilistov zavzet mejni prehod, vojaki JLA pa prisiljeni k vdaji. Številni vojaki JLA in civilisti so bili ranjeni. Med vojaki JLA so bile tudi smrtne žrtve.

Foto: **Srdjan Živulović**

V nedeljo, **30. 6. 1991** ob 9. uri so Slovenijo preplavili zvoki siren z opozorilom na letalski napad, do katerega k sreči ni prišlo.

Foto: **Danilo Škofič**

Ljudje v zaklonišču pod tedanjim Argentinskim parkom oz. sedanjim Parkom slovenske reformacije v Ljubljani med nevarnostjo letalskega napada, **30. 6. 1991**.

Foto: **Marko Feist**

Ljudje v predoru pod Ljubljanskim gradom med nevarnostjo letalskega napada, **30. 6. 1991**.

Foto: **Tomaž Skale**

Nameščanje plinske maske med alarmom za letalski napad, **30. 6. 1991**.

Foto: **Boris Vugrinec**

Bolniki ob preklicu nevarnosti za letalski napad,
Klinični center v Mariboru, 30. 6. 1991.

Foto: **Igor Napast**

Odstranjevanje smerokazov z namenom povzročitve
orientacijske zmede v primeru prodora enot JLA,
Preddvor, 30. 6. 1991.

Foto: **Mirko Kunšič**

V nedeljo, polno alarmov za nevarnost letalskih napadov, je bilo po katoliških cerkvah v Sloveniji posvečenih sedem novomašnikov, Preddvor, **30. 6. 1991.**

Foto: **Mirko Kunšič**

Prizor nenavadnega miru med alarmom za zračni napad, **30. 6. 1991.** Kot da bi ljudje okameneli v kamniti arhitekturi stare Ljubljane.

Foto: **Nace Bizilj**

Ni dovoljenja avtorja za objavo

Barikade pred predsedniško palačo v Ljubljani.

Foto: **Janez Zrnc**

Obrambni minister Janez Janša in notranji minister Igor Bavčar v spremstvu pripadnikov specialne enote milice, **30. 6. 1991.**

Foto: **Nace Bizilj**

Ljubljana kot mesto duhov, 30. 6. 1991.

Foto: Igor Modic

Slovenci v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu so prirejali množične in številne shode v podporo samostojni Sloveniji in proti agresiji JLA. Spremljale in podprle so jih tudi druge narodne skupnosti.

Manifestacija v središču argentinske prestolnice Buenos Aires, **30. 6. 1991**, ki se je je udeležilo čez tri tisoč Slovencev. Govornika dr. Marko Kremžar in Jernej Dobovšek sta v slovenščini in španščini zahtevala umik JLA iz Slovenije ter izrazila pobudo za njeno priznanje.

Fotografijo hrani organizacija Zedinjena Slovenija v Buenos Airesu.

Manifestacija v Trstu, **30. 6. 1991**. Množično navzočnost Slovencev in Italijanov so spremljali številni prapori in zastavice organizacij, ki so izrekale solidarnost s Slovenijo. Ob italijanskih sta nastopila slovenska govornika, pesnik Miroslav Košuta in predsednik Svetovnega slovenskega kongresa Bojan Brezigar.

Foto: **Mario Magajna**, hrani Odsek za zgodovino in etnografijo Narodne in študijske knjižnice v Trstu

Marko Čubej

»Dogajanju v Sloveniji, junija pred 25 leti, smo na Goriškem sledili zelo doživeto. Prihod tankov jugoslovanske armade na jugoslovansko-italijansko mejo, nagovarjanje zbeganih vojakov, med katerimi je bilo tudi več Slovencev, in njihovo prepričevanje, da Italija ne predstavlja grožnje, sem sam doživel. Še posebej dramatičen je bil srčiti spopad s teritorialci pri Rdeči hiši v Rožni dolini, ko sem fotografiral med rafali brzostrelk in sem kot prvi prestopil bližnjo mejo, kjer so me zaskrbljeni italijanski policisti, vojaki in someščani spraševali, kaj se je na drugi strani sploh dogajalo. Tudi Gorica je tedaj odločno stopila na stran Slovenije. Takoj po Trstu se je goriški demokratični svet, slovenski in italijanski, zbral na osrednjem goriškem trgu, na Travniku. Tam smo vsi glasno zahtevali, da se takoj zaustavi agresija, pa tudi, da se priznata neodvisnost in suverenost Slovenije.«

Tudi na Travniku v Gorici se je **30. 6. 1991** zbralo več tisoč Slovencev ter demonstriralo proti vojni v Sloveniji in v podporo neodtujljivi pravici do samostojnosti. Manifestacije so se udeležile tudi številne italijanske organizacije. Slovenska govornika sta bila Boris Peric in Damjan Paulin.

Foto: **Marko Čubej**

Pomoč Sloveniji s krvjo, zbrano v krvodajalski akciji Slovencev in Madžarov iz Porabja. Poleg krvodajalske akcije na Gornjem Seniku, ki sta jo organizirala Zveza Slovencev na Madžarskem in Rdeči križ Železne županije, so krvodajalsko akcijo izvedli tudi v sombotelski bolnišnici. Fotografija je nastala ob prihodu Rdečega križa Železne županije s krvjo in krvnimi derivati na mejni prehod Hodoš, **1. 7. 1991**.

Foto: **Majda Horvat**

Vojašnica JLA v Celju, **1. 7. 1991.**

Foto: **Egon Pertot Kukenberg**

Cestna blokada iz vozil in minsko-eksplozivnih sredstev pri mejnem prehodu Dragonja, **1. 7. 1991.** Eno od min v blokadi je tedaj sprožil občan srbske narodnosti iz Umaga; med prevozom v izolsko bolnišnico je umrl.

Foto: **Daniel Novakovič**

Dragomir Grujović pred skladiščem z več milijoni litri pogonskih goriv na Puščavi pri Mokronogu, **30. 6. 1991.**

Uspeh načrtov o predaji vojaškega skladišča med slovenskim poveljnikom JLA Branimirjem Furlanom, milico in TO je 29. 6. 1991 preprečil Grujović, ki je streljal v nadrejenega Furlana, ga ranil in prevzel poveljstvo nad skladiščem. Zaradi Grujovićeve grožnje o uničenju skladišča je bilo okoliško prebivalstvo evakuirano. Grujović je skladišče zapustil šele 25. 7. 1991.

Foto: **Igor Mali**

30. 6. 1991 ponoči je JLA zažgala skladišče orožja TO v Črnem Vrhu nad Idrijo. Eksplozije so pretresle prebivalce in poškodovale več hiš. Fotografija zakoličene puške sredi pogorišča je nastala 1. 7. 1991, ko je v zemlji še vse brbotalo.

Foto: **Igor Modic**

Začetek spopada v Krakovskem gozdu, **2. 7. 1991**. Dan prej je kolona JLA zapustila Medvedjek in krenila proti meji s Hrvaško. V Krakovskem gozdu jo je zaustavila minirana barikada iz tovornih vozil. Neuspešnim pogajanjem in pozivom k vdaji je 2. 7. 1991 sledil napad enot TO. Po napadu so se enote TO umaknile, jugoslovansko vojno letalstvo pa je napadlo barikado.

Foto: **Igor Modic**

Krakovski gozd, **2. 7. 1991**. Vojaki JLA so po spopadu, letalskem napadu JLA in umiku TO ostali sami. Mednje je prišlo nekaj domačih in tujih novinarjev in fotoreporterjev. Fotografija je nastala v trenutku, ko so vojaki JLA izkoristili priložnost in razminirali nekaj protioklepni min. Ponoči so zapustili oklepnike, jih pred odhodom minirali in se peš odpravili proti Hrvaški.

Foto: **Borut Krajnc**

Spopad v Krakovskem gozdu, **2. 7. 1991**, je terjal več ranjenih in najmanj štiri mrtve vojake JLA. Ranjence je oskrbela zdravniška ekipa iz Zdravstvenega doma Krško.

Foto: **Igor Modic**

Domačin med pisanjem pomenljivega grafita, Miklavž pri Mariboru, **2. 7. 1991**.

Foto: **Igor Napast**

Pri vojaški obrambi Slovenije so sodelovali tudi lovci, Čatež Ob Savi, **2. 7. 1991**. Fotografija je nastala na dan, ko je JLA izvedla letalski napad na barikado na mostu v Čatežu ob Savi.

Foto: **Borut Krajnc**

Pregledovanje sumljivih ljudi na ljubljanskih ulicah, ki bi utegnili biti pripadniki kontraobveščevalne službe JLA, **2. 7. 1991**.

Foto: **Jože Biščak**

Preletavanje letal JLA je zastraševalo ljudi. Prodajalka v trgovini na Nazorjevi ulici v Ljubljani, **2. 7. 1991**, ko je Ljubljano preletel mig 21 in s prebitjem zvočnega zidu povzročil razbitje stekel.

Foto: **Jože Biščak**

Stavba na Grajskem hribu v Gornji Radgoni med najhujšim spopadom. V času, ko so se za njo skrivali novinarji in fotoreporterji, jo je zadela tankovska granata, Gornja Radgona, **2. 7. 1991**. ►

Foto: **Jože Pojbič**

Jože Pojbič

»Če ne bi bilo fotografij, ne bi verjel. Res, če v vsej tisti zmedi zadnje dni julija 1991 v Gornji Radgoni ne bi fotografiral, izdelal fotografij ter jih poslal v Ljubljano za objavo v Delu, tiste dni vsak večer znova ne bi verjel, da se je vse to v resnici dogajalo. Prvi dan sem oddaljen hrup tankov pa njihovo prebijanje barikade na železniškem prehodu pred Gornjo Radgono in streljanje med vožnjo kolone JLA skozi mesto doživljal kot televizijska poročila od nekod drugod, od tam, kjer so spopadi in vojne del vsakdana. Šele truplo Janeza Svetine, ki je padel pod streli tankovske strojnice na glavni radgonski ulici, me je streznilo, in zavedel sem se, da se to res dogaja tukaj in zdaj in vsem nam. In še naprej sem fotografiral, da bi verjeli tudi drugi.«

Proti Dravogradu prodirajočo kolono JLA je ponoči, 28. 6. 1991, zaustavila barikada v Bukovju tik pred Dravogradom. Istega dne je prišlo do letalskega napada, a so bili izstrelki k sreči odvrženi v Dravo. Večkratna pogajanja in pozivi k vdaji niso obrodili sadov, pač pa so se **2. 7. 1991** v Dravogradu sprevrgli v spopad med JLA in TO.

Foto: **Tone Stojko**

Mirno spanje otrok v enem od mariborskih vrtcev, **2. 7. 1991**, na dan, ko so v Sloveniji potekali eni od najhujših spopadov v vojni, ko so zaradi nevarnosti letalskih napadov tulile sirene in ko je načelnik generalštaba oboroženih sil SFRJ, Blagoje Adžić, na beograjski televiziji zagrozil, da bo JLA stvari speljala do konca.

Foto: **Igor Napast**

Uničenje, ki ga je civilnemu prebivalstvu povzročila JLA na Panonski ulici v Gornji Radgoni, **2. 7. 1991.**

Foto: **Boris Jaušovec**

Boris Jaušovec

»Od 28. junija do 5. julija sem za Večer poročal iz svojega domačega mesta, Gornje Radgone, in tam tudi fotografiral. Ko sem prišel s Kosova, sem si mislil: 'Tam bo izbruhnila vojna.' Pa je vojna

prišla na domači prag. Tega, kar se je zgodilo v Gornji Radgoni, si nisem nikoli predstavljal. Po napadu domačinov z molotovkami je tankovska posadka JLA začela streljati. Odšel sem v

najvišje nadstropje do dekletovega stanovanja, ko je rafal iz protizračnega mitraljeza potegnil križ po stanovanjski hiši. Vrglo me je po tleh in bilo je, kot bi truplo obrisal s kredo.«

Fond Primorski dnevnik

Ponosno izobešanje slovenske zastave na Socerbu s pogledom na Trst, **2. 7. 1991.**

Foto: **Davorin Križmančič**

Pred spopadom na mejnem prehodu Fernetiči je slovenska milica v Sežani **2. 7. 1991** onesposobila oklepno vozilo BOV in vojake prisilila k vdaji. Teritorialec Brane Vouk je na oklepno vozilo z razpršilcem napisal »TO«, kar so radovedneži pozdravili z aplavzom, in zmagoslavno sedel za volan.

Foto: **Marjan Kemperle**

Med spopadom za mejni prehod Fernetiči, **2. 7. 1991**, v katerem je JLA streljala tudi z zažigalnimi bombami, se je razplamtel požar.

Foto: **Marjan Kemperle**

Milan Kučan in dr. Dimitrij Rupel z nemškim zunanjim ministrom Hansom Dietrichom Genscherjem, Celovec, **2. 7. 1991**.

Foto: **Nace Bizilj**

Nace Bizilj

»2. julija okoli enih ponoči sem doma prejel telefonski klic. V strogi tajnosti sem se moral sestati z državno varnostjo v Šiški v Ljubljani, kjer so mi naročili, naj bom ob sedmih zjutraj na ljubljanski železniški postaji. »Bizilj, ste že tukaj,« mi je dejal zunanji minister dr. Dimitrij Rupel, ko me je ob dogovorjeni uri zagledal na železniški postaji. S slovenskim političnim vrhom sem se odpeljal na srečanje z nemškim zunanjim ministrom Hansom Dietrichom Genscherjem v Warmbad pri Beljaku na Koroškem. Na Jesenicah smo dobili obvestilo, da dva miga letita v smeri proti Jesenicam. Varnostna služba je hotela zaščiti Kučana, Rupla in druge in jih prepeljati v zaklonišče, a se nihče od naših politikov ni odločil, da bi šel na varno. Eno od oseb iz spremstva je ob napovedi za letalski napad obšla slabost. Preleta potem ni bilo in slovenska delegacija je s specialci in z močno oborožitvijo nadaljevala pot v Beljak. Ko smo se peljali nazaj proti Sloveniji, je bilo razpoloženje zelo resno, rekel bi, skoraj mračno. Vem, da sem v kupeju vlagal film v fotoaparatus in bil z mislimi Bog vedi kje. Pogledal sem skozi okno, zagledal jadrnice, modro nebo, modro vodo,

vesele ljudi in si rekel: »Kje pa sem? Sem na morju?« Bilo je Vrbsko jezero in ob njem ljudje, ki so mirno uživali v dopustniškem razpoloženju. Za nas onkraj meje je bilo vse drugače. Zase vem, da sem dnevno spal mogoče po kakšni dve uri oziroma sem prihajal domov le toliko, da sem se preoblekel in umil. Med vojno sem se na nočnih poteh domov sedemkrat znašel pred orožjem – teritorialcev med zasedami in vojakov JLA. Bilo je nevarno, ampak v tistih dneh se tega nisem zavedal, vedel sem le, da nam ta vojna lahko prinese nekaj neprecenljivega, prinese tisto, kar smo Slovenci želeli že stoletja. Res je, da sem predvideval, da bo vojna dolgotrajnejša. Takrat smo fotografije razvijali v temnicah, porabili veliko vode, zato sem jo naročil enormne količine, nabavil sem tudi filme za vsaj pol leta. Naj po toliko letih omenim foto laborantko, srčno deklico Tamaro Tasev, ki je bila pri meni na Dnevniku na praksi. Medtem ko so bili nekateri v zakloniščih, je to dekletce po petnajst ur dnevno razvijalo filme in slike. Res lep spomin na dekle, ki ima tudi glasbeno izobrazbo, igra violo in je dolgoletna članica RTV orkestra.«

Italijanski policist usmerja promet zaradi zapore slovensko-italijanske meje, Rabujez pri Trstu, **3. 7. 1991.**

Foto: **Davorin Križmančič**

Z bodečo žico, s protitankovskimi minami in španskimi jezdecji zaščiteni avstrijska stran mejnega prehoda Gornja Radgona, **3. 7. 1991.**

Foto: **Egon Pertot Kukenberg**

Prodoru enot JLA iz Karlovca in Varaždina v začetku vojne je **2. 7. 1991** sledil prodor tankovskih enot z Jastrebarskega, z domnevnim namenom rešitve ujete kolone JLA v Krakovskem gozdu. Tankovske enote je ustavila barikada v Prilipah blizu Brežic. Topovskemu uničevanju barikade ob pomoči letalskega napada je sledilo medsebojno obstreljevanje.

Foto: **Igor Mali**

Dan po spopadu v Prilipah so se vojaki JLA vrnili in pospravili razdejanje. Med njimi se je znašel mlad domačin, **3. 7. 1991.**

Foto: **Tomaž Skale**

Tomaž Skale

»Po proslavi ob osamosvojitvi sem hitel na Dnevnik razvijat Biziljeve, Cigličeve in svoje filme, nato pa odšel v mestno središče, kjer se je osamosvojitve proslavljalo s plesom. Z Mladinino fotoreporterko Barbaro in novinarjem Dela smo se ponoči odpravili na Brnik, kjer ni bilo žive duše. V jutranjih urah sem v Mostah pri Brniku naletel na pokvarjen tank, ki so ga domačini okitili s kolesom, zadovoljni, ker so ga »zajeli«. Šele po spopadu v Trzinu in sestreljenem helikopterju v Ljubljani sem doumel, da gre zares. Nikoli ne bom pozabil vojaka JLA, ki je v Prilipah po uri prepoznal ubitega oficirja. Vojaki so bili strašno pretreseni in poklapani. Medtem ko je vojak zrl proti truplu, se je tam znašel kakih deset let star fant. Stal je med vojaki, nato pa ostal z menoj, vse dokler se nisem peš odpravil proti Brežicam. Zanimivi so bili prizori osebnih stikov mater in deklet z vojaki. To so bile življenjske radosti v vojno vpetih ljudi. Zame se je vojna resnično končala s prizorom, v katerem vojaki JLA odhajajo z ladjo Galeb, kraški ovčar pa noče zapustiti slovenske zemlje.«

Otroci in teritorialci v Veliki Ligojni pri Vrhniki,
3. 7. 1991.

Foto: **Miško Kranjec**

Miličnik pregleduje zajetega vojaka JLA,
Gorenjsko sejmišče v Kranju, **3. 7. 1991.**

Foto: **Aleš Černivec**

Zajeti vojaki JLA v učilnici šole v Bogojini,
julij 1991.

Foto: **Nataša Juhnov**

2. 7. 1991 so tanki JLA ponovno prodrli iz vojašnice na Vrhniki, vendar so jih barikade in enote TO zaustavile. V pričakovanju novih napadov je TO dovažala okrepitve, Logatec, **3. 7. 1991.**

Foto: **Marjan Garbajs**

Šesti dan je v Gornji Radgoni le zavlado premirje, obkoljeni koloni JLA ni bilo pomoči in polkovnik Popov je končno klonil in privolil v pogajanja, **3. 7. 1991.**

Foto: **Nataša Juhnov**

Slovenske sile v Gornji Radgoni so si oddahnile, **3. 7. 1991.**

Foto: **Nataša Juhnov**

Zmagoslavje v Gornji Radgoni po odhodu Popova. Umik enote JLA se je začel **3. 7. 1991** pred 19. uro.

Foto: **Jože Pojbič**

Rokovanje nasprotnikov, Bregana, 3. 7. 1991.

Foto: **Borut Krajnc**

Stisk roke ranjencev – nekdanjega kolesarja Roberta Šebenika in pripadnika JLA, Klinični center Ljubljana, 3. 7. 1991.

Foto: **Aleš Černivec**

Letak v pozdrav teritorialcem, Lipica, **julij 1991.**

Foto: **Davorin Križmančič**

Po odhodu zveznih carinikov in miličnikov z mejnega prehoda Fernetiči je končno prišel čas za namestitev slovenskega grba, **3. 7. 1991.**

Foto: **Daniel Novakovič**

Sreča vojakov JLA, **4. 7. 1991.**

Foto: **Janko Rath**

Dekle, ki je iz Srbije v Slovenijo prišlo iskat svojega fanta, vojaka JLA, Ljubljana, **4. 7. 1991**.

Foto: **Tomaž Skale**

Sreča teritorialca z dekletom ob koncu vojne, Ljubljana, **julij 1991**.

Foto: **Tomaž Skale**

Koliko skrbi, joka in navsezadnje solz sreče za 264 gorenjskih otrok, ki so med vojno letovali v Pineti v Istri in se med vojno predčasno vračali domov. Povratek v Slovenijo, 2. 7. 1991, je bil dramatičen. Vlak se je zaradi alarma za nevarnost letalskega napada ustavil pred Rakekom, spremstvo pa je zaščitno za otroke poiskalo v jarkih ob progi. Nato so se z vlakom odpeljali do Planine, kjer so bili nekaj časa na varnem v gozdu, nato pa nazaj na Rakek, kjer je civilna zaščita poskrbela za prenočitev otrok v tamkajšnjem in cerkniškem vrtcu ter pri družinah. Fotografija je nastala naslednji dan, **3. 7. 1991**, ko so srečno prispeli v Kranj.

Foto: **Mirko Kunšič**

Na Prešernovem trgu v Ljubljani so se **4. 7. 1991** zbrale ženske in protestirale za mir. Organizirani protesti žensk so bili hkrati tudi po drugih mestih razpadajoče Jugoslavije.

Foto: **Marjan Ciglič**

Provokacije srbskega nacionalista Dragiše Marojevića v Tivoliju v Ljubljani, **4. 7. 1991**. Z njegovimi izjavami se niso strinjali niti sonarodnjaki. S prizorišča ga je odstranila slovenska milica.

Foto: **Nace Bizilj**

V Slovenijo so prihajali starši iz vseh jugoslovanskih republik, da bi obiskali ali odpeljali domov svoje sinove, vojake JLA. Pogovor mame in sina, Ljubljana, **4. 7. 1991**.

Foto: **Tomaž Skale**

Vdaja vojaka iz vojašnice Franca Rozmana—Staneta, Maribor, **4. 7. 1991**.

Foto: **Bojan Bauman**

Kolona JLA je **4. 7. 1991** zaradi napada nanjo pri Bajzeku blizu Koga ob umiku proti Hrvaški streljala po civilnih objektih v Kogu in namerno uničevala okolico. Žalost ljudi ob uničenih domovih je nepojmljiva.

Foto: **Boris Vugrinec**

Foto: **Diego Andrés Gòmez**

4. 7. 1991 se je kolona JLA, ki je prodirala iz Središča proti Ljutomeru, pri Bajzeku (Kog) spopadla s TO. Pripadniki TO so zadeli en tank in ga onesposobili. Drugi tank, pred katerim stoji deček, pa je zdrsnil s ceste.

Foto: **Diego Andrés Gòmez**

Množične demonstracije v podporo Sloveniji v avstrijskem Gradcu, **5. 7. 1991.**

Foto: **Igor Napast**

Avstrijski tanki na mejnem prehodu Ljubelj, **6. 7. 1991.**

Foto: Marjan Fera

Grafiti na razbitinah helikopterja JLA, ki ga je 27. 6. 1991 sestrelila TO. Bližina Iga, **4. 7. 1991.**

Foto: **Igor Modic**

Zadnji spev poveljnika bataljona Radomira Rosića, Vrhnika, **4. 7. 1991.** Rosić je 27. 6. 1991 poveljeval desni koloni tankov JLA, prodirajočih proti Brniku.

Foto: **Miha Fras**

Mesto, ki je v Sloveniji med vojno doživelo najhujše
razdejanje. Gornja Radgona, **julij 1991.**

Foto: **Boris Jaušovec**

Vojaki JLA se prek časopisa soočajo z žalostnimi vestmi o dogajanjih na Balkanu. Bregana, **julij 1991.**

Foto: **Igor Mali**

Umik vojske JLA z Brnika, **5. 7. 1991.**

Foto: **Nace Bizilj**

Presrečni vojaki JLA na avtobusu Rdečega križa odhajajo domov, Ljubljana, **5. 7. 1991.**

Foto: **Aleš Černivec**

Zborovanje staršev, bratov in sester slovenskih vojakov, ki so vojaški rok še vedno služili v JLA. Zborovanje je **6. 7. 1991** pred skupščino v Ljubljani organiziral Odbor staršev za varstvo in vrnitev slovenskih vojakov. Odbor si je odločno prizadeval za brezpogojno vrnitev okoli 6.500 slovenskih vojakov iz JLA.

Foto: **Edi Šelhaus**

Prazna peščena plaža v Portorožu na vroč julijski dan, **6. 7. 1991**.

Foto: **Daniel Novakovič**

Slovenski politični vrh **7. 7. 1991** z barko pluje proti Brionom, kamor ga je na pogajanja povabila Evropska skupnost. Slovensko delegacijo so zastopali Milan Kučan, Lojze Peterle, dr. France Bučar, dr. Dimitrij Rupel in dr. Janez Drnovšek kot član slovenske in zvezne delegacije. Delegacijo zvezne vlade so sestavljali Ante Marković, Stane Brovet, Petar Gračanin in Budimir Lončar, delegacijo zveznega predsedstva pa Stipe Mesić, Bogić Bogičević, Branko Kostić ter Borisav Jović. Glavni pogajalec Evropske skupnosti je bil Hans Van den Broek.

Foto: **Joco Žnidaršič**

Izrazi na obrazih slovenskega političnega vrha med pogajanja na Brionih, **7. 7. 1991**, povedo vse. Po skoraj šestnajst ur trajajočih pogajanjih s stališčem, da je Slovenija naredila enostransko dejanje in da se mora tega zavedati, je bila zvečer sprejeta Brionska deklaracija. Pomenila je trimesečni moratorij za sprejem kakršnihkoli političnih in gospodarskih odločitev, ki bi Slovenijo dokončno osamosvojile. Bistveni ukrepi: mejne prehode bo slovenska milica nadzirala po zveznih predpisih, carine ostanejo zvezni dohodek, zračni promet nadzirajo zvezne oblasti, na meji se vzpostavijo razmere pred 25. 6. 1991, blokade pred objekti JLA se odpravijo, enote JLA se vrnejo v vojašnice, JLA se vrnejo vsa zaplenjena oprema in objekti, enote TO se deaktivirajo, vsi ujetniki se do 8. 7. 1991 izpustijo. Brionsko deklaracijo je slovenska skupščina potrdila 10. 7. 1991. Razplet dogodkov opisuje pozneje objavljena izjava dr. Franceta Bučarja: *»Pa smo lepo šli, nekako s priklonjeno glavo, vse smo jih ubogali, naredili smo pa po svoje in to se nam je obrestovalo.«*

Foto: **Joco Žnidaršič**

Razdejan mejni prehod Holmec, **8. 7. 1991**. JLA je 27. 6. 1991 streljala na mejni objekt in izobešeno slovensko zastavo, naslednji dan pa z vsem razpoložljivim orožjem napadla mejni prehod Holmec. Ubrnila ga je skupna akcija slovenske milice in TO. Med spopadom sta padla dva slovenska miličnika, trije pa so bili huje ranjeni. Padli in ranjeni so bili tudi med vojaki JLA.

Foto: **Boris Vugrinec**

Pripadnik Narodne zaščite v Črnem Vrhu nad Idrijo, **6. 7. 1991**, po uničenju skladišča orožja.

Foto: **Jože Suhadolnik**

Zadnje slovo od padlega pripadnika TO Petra Petriča, Cerklje, **7. 7. 1991**. Življenje je izgubilo 36 Slovencev: pet pripadnikov TO je padlo v bojih, enajst jih je umrlo iz drugih vzrokov, življenje je izgubilo šest pripadnikov milice, dva Slovenci v JLA in dvanajst civilistov. Umrlo je 11 civilistov iz drugih držav in 42 pripadnikov JLA.

Foto: **Jurij Cigler**

»Na naših tleh ni več tujih vojakov, svobodo in suverenost varujejo naše sile,« je po odhodu vojakov JLA, ki so med **21. in 26. 10. 1991** iz Kopra izpluli z ladjami Galeb, Sveti Stefan, dvema vojaškima transportnima ladjama in nazadnje z malteškim trajektom Venus, razglasil general Janez Slapar.

Vkranje vojakov JLA na ladjo Galeb in upor avtohtonega slovenskega kraškega ovčarja, **21. 10. 1991.**

Foto: **Tomaž Skale**

Izplutje vojakov JLA z ladjo Sveti Stefan iz koprskega pristanišča, pred **26. 10. 1991.**

Foto: **Aleš Černivec**

.....
CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

94(497.4)"1991"(084.12)
77.044:94(497.4)"1991"

URŠIČ, Irena, 1979-

Samostojni! : fotografije in fotoreporterji o samostojni Sloveniji in vojni
/ [avtorica Irena Uršič ; avtorji fotografij Bojan Bauman ... etal.]. - Ljubljana
: Muzej novejšje zgodovine Slovenije, 2016

ISBN 978-961-6665-43-8
1. Gl. stv. nasl.
285022976

.....

MUZEJ NOVEJŠE
ZGODOVINE SLOVENIJE

ERRATA – popravki v knjigi *Samostojni! Fotografije in fotoreporterji o samostojni Sloveniji in vojni*

STRAN	PRAVILNO	NAPAČNO
2	Marjan Garbajs	Marjan Gerbajs
3	Osredotočila sem se na avtorje, ki so fotografije objavljali v Delu, Dnevniku, Slovenskih novicah, Nedeljskem dnevniku, Slovincu, Mladini, Večeru, Vestniku, Gorenjskem glasu, Dolenjskem listu, Primorskih novicah, Evropi, Družini, Obrambi, Primorskem dnevniku, Slovenskem vestniku, Našem tedniku in Porabju .	Osredotočila sem se na avtorje, ki so fotografije objavljali v Delu, Dnevniku, Slovenskih novicah, Nedeljskem dnevniku, Slovincu, Mladini, Večeru, Vestniku, Gorenjskem glasu, Dolenjskem listu, Primorskih novicah, Evropi, Družini, Obrambi, Primorskem dnevniku, Slovenskem vestniku, Našem tedniku in Pomurju .
8	Novoporočenca ob teritorialcu s protiletalskim orožjem na grajskem hribu v Ljubljani, 29. 6. 1991.	Novoporočenca ob teritorialcu s protiletalskim orožjem na grajskem hribu v Ljubljani zadnje dni maja 1991.
14	Prodor oklepnikov JLA skozi Hrpelje, 26. 6. 1991.	Prodor tankov JLA skozi Hrpelje, 26. 6. 1991.
44 in 106	Foto: Marijan Fera	Foto: Marjan Fera
53	Teritorialca na Resljevi cesti v Ljubljani, 28. 6. 1991.	Teritorialca na Levstikovi ulici v Ljubljani, 28. 6. 1991.